

„Kitaip nereiškia mažiau:
kaip suprasti ir įtraukti
autistišką mokinį“

LMGG specialioji pedagogė Edita
Stanulienė

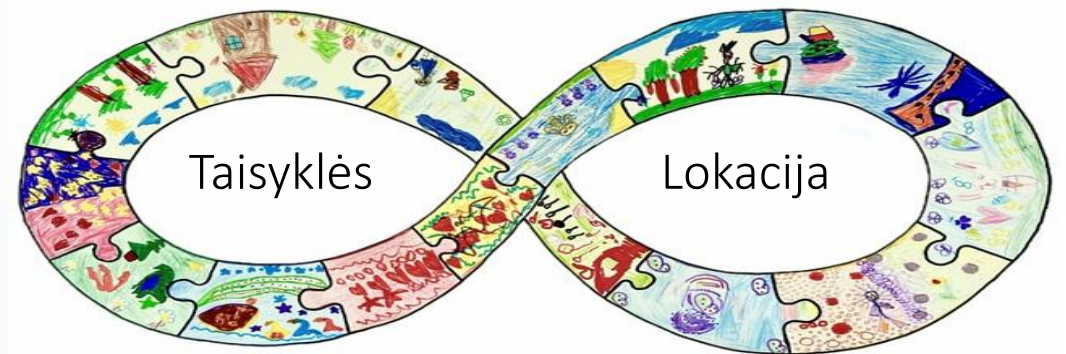
Aplinkos ir sensorikos pritaikymas

Nuolatinė vieta: Paskirkime mokiniui pastovią vietą klasėje: eilėje prie sienos, toliau nuo lango ir durų.

Sensorinės priemonės: Leiskime naudoti triukšmą slopinančias ausines, antistresinius kamuoliukus...

Pasiruošimas kabinetų keitimui: Leiskime mokiniui išeiti iš pamokos 2-3 minutėmis anksčiau arba ateiti vėliau, kad išvengtų spūsties.

Kabineto specifika: Chemijos, fizikos, technologijų ar sporto salėse yra specifinių kvapų ir garsų. Iš anksto įspėkime mokinį apie eksperimentus, garsius prietaisus ar švilpukus.

Komunikacija ir paauglystės ypatumai

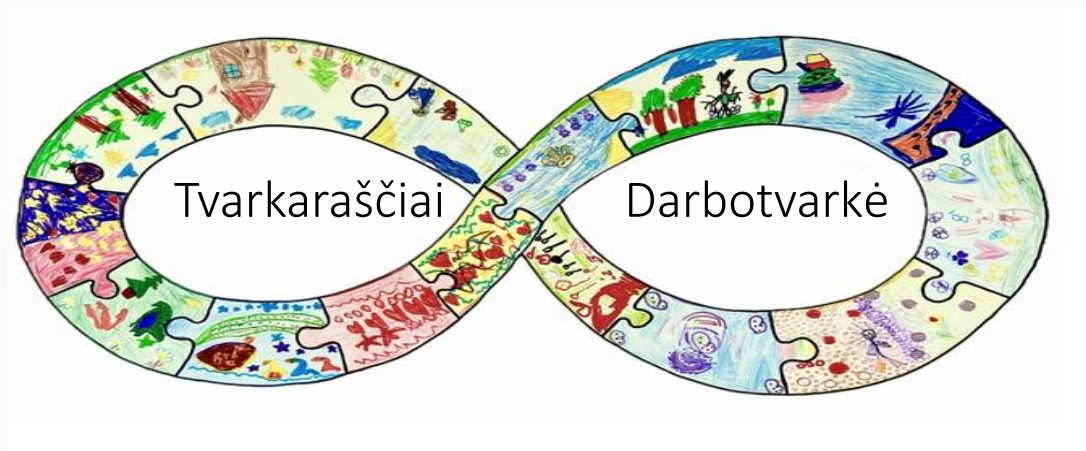
Tiesioginė kalba: Nenaudokime sarkazmo, ironijos ar metaforų (pvz., frazė „Tu tuoj pamesi galvą“ gali sukelti išgąstį).

Saugus atsiskaitymas: Nekvieskime mokinio atsakinėti prieš klasę, jei iš anksto su juo to neaptarėme.

Specialieji interesai: Jei mokinys turi stiprų interesą (pvz., traukiniai, kosmosas, programavimas), integruokime jį užduotis. Tai motyvuoja.

Emocinė perkrova. Atpažinkime ją kaip sensorinį pervargimą, o ne kaprizą; leiskime vaikui saugiai nusiraminti.

Numatomi pokyčiai: Apie pasikeitusį tvarkaraštį ar pavaduojantį mokytoją įspėkime mokinį iš anksto, kad išvengtų streso.

Rolės ir autoriteto pasidalijimas

Mokytojas yra pagrindinis vadovas ir lieka atsakingas už pamokos turinį, vertinimą ir klasės valdymą. Padėjėjas neturi tapti vieninteliu asmeniu, kuris bendrauja su autistišku mokiniu.

Tiesioginis kontaktas: Kreipkimės tiesiai į mokinį, užmegzkime su juo ryšį, o ne kalbėkime apie jį per padėjėją (pvz., klauskite „Lukai, ar turi pieštuką?“, o ne „Ar Lukas turi pieštuką?“).

Nematoma pagalba: Padėjėjas pamokos metu turėtų sėdėti šiek tiek atokiau arba prie gretimo suolo, o ne tiesiai su mokiniu, kad mokinys nesijaustų socialiai izoliuotas nuo bendraklasių.

Padėjėjo funkcijos pamokos metu

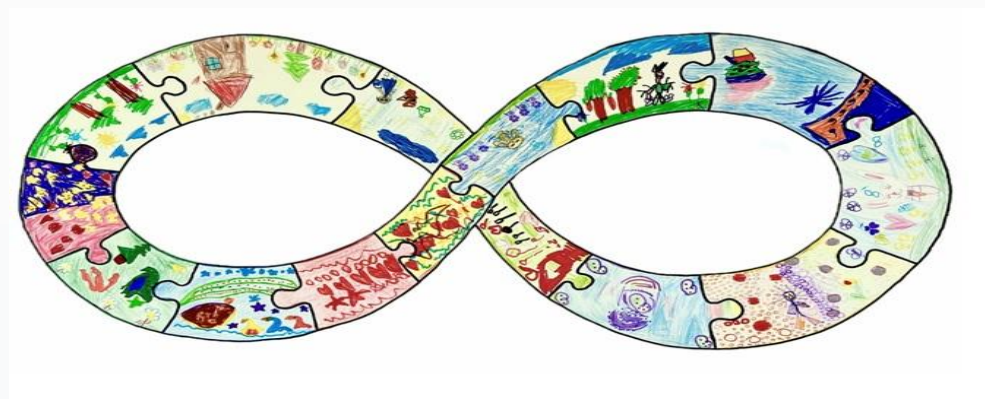
Užduočių „vertimas“: Mokytojui pateikus instrukciją klasei, padėjėjas autistiškam mokiniui ją užrašo punktais, parodo vizualiai arba pakartoja trumpesniais sakiniais.

Dėmesio išlaikymas: Padėjėjas padeda mokiniui sekti pamokos eigą (pvz., parodo, kurioje vietoje skaitoma, padeda rasti reikiamą puslapį).

Emocinė reguliacija: Padėjėjas pirmasis pastebi mokinio sensorinio pervargimo ženklus (pvz., sūpavimąsi, ausų dengimąsi) ir gali išsivesti mokinį į ramybės zoną, kol įvyks emocinė perkrova.

4. Pagalba integruojantis į klasę/socialinis tiltas:

Padėjėjo tikslas - padėti mokiniui bendrauti su kitais, atliekant grupines užduotis paaiškinti taisykles (kas po ko kalbės ir pan...).

Praktiški žingsniai, kaip mokytojui dalykininkui kartu su padėjėju organizuoti kontrolinius darbus ir namų darbų fiksavimą

Kontrolinių darbų organizavimas

Mokytojas likus 2-3 dienoms perduoda padėjėjui testo struktūrą, padėjėjas pritaiko formatą: padidina šriftą, palieka daugiau tuščios vietos atsakymams, sudėtingus klausimus paryškina.

Pagalba testo metu (Padėjėjas):

Padėjėjas uždengia lapu tas užduotis, kurių mokinyss dar neatlieka, kad jis nematytų viso testo apimties ir neišsigastų.

Padėjėjas seka laiką ir kas 10 minučių parodo mokiniui, kiek laiko liko.

Alternatyvios formos (Mokytojas):

Jei mokinyss patiria rašymo bloką, leiskite padėjėjui užrašyti mokinio žodžiu sakomus atsakymus arba leiskite testą atlikti kompiuteriu.

Kontrolinių ir testų tikslas - sumažinti netikėtumo faktorių ir sensorinį krūvį.

Namų darbų fiksavimas ir planavimas

Mokytojas: Užrašo namų darbus lentoje **pamokos pradžioje** arba likus bent 5 minutėms iki skambučio. Nieko nesakykite dundant skambučiui - mokinyss jūsų neišgirs.

Skaitmeninis dubliavimas:

Mokytojas tą pačią dieną turi įkelti tikslią užduotį į elektroninį dienyną.

Autistiškam mokiniui frazė „pasikartoti skyrių“ netinka. Turi būti parašyta: „*Puslapis 42, pratimai 3 ir 4*“.

Užrašymo kontrolė

Padėjėjas: Pamokos pabaigoje padeda mokiniui įrašyti užduotį į jo asmeninį kalendorių, užrašų knygelę ar nusifotografuoti lentą telefonu.

Užduoties apimties pritaikymas

Mokytojas: Jei matote, kad mokinyss emociškai išsekęs, suderinkite su padėjėju sumažinti namų darbų kiekį (pvz., vietoje 5 pavyzdžių atlikti 2 pagrindinius).

Dalykininkų komandos tarpusavio koordinacija

Viena namų darbų sistema: Visi mokytojai turi kelti namų darbus ir užduotis į tą pačią platformą (pvz., TAMO), kad mokinys ir tėvai galėtų planuoti vakarą.

Suderintas kontrolinių grafikas: Autistiškam mokiniui 2 kontroliniai darbai per dieną gali sukelti visišką išsekimą. Dalykininkai privalo griežtai laikytis bendro kontrolinių darbų kalendoriaus.

Dalijimasis patirtimi: Jei pastebėjote, kad jūsų pamokoje mokinį nuramina tam tikras metodas (pvz., piešimas paraštėse klausantis teksto), pasidalinkite tuo su kitais kolegomis.

Bendradarbiavimas ir bendruomenės paruošimas

Komandinis darbas: Glaudžiai bendradarbiaukite su mokinio padėjėju, pagalbos mokiniui specialistais.

Ryšys su tėvais: Keiskitės informacija su tėvais apie vaiko stiprybes, baimes ir namų rutinas.

Klasės paruošimas: Naudodamiesi Lietuvos autizmo asociacijos „Lietaus vaikai“ ar kitais ištekliais, suprantamai paaiškinkite bendraklasiams apie neuroįvairovę ir pagarbų bendravimą.

SUSIPAŽINKITE IR VADOVAUKITĖS švietimo centro specialistų paruoštomis rekomendacijomis.

„Kiekvienas mokinys turi
savo būdą mokytis,
bendrauti ir būti pasaulyje.“

Paruošta vadovaujantis mokymų medžiaga bei ŠMM rekomendacijomis.

